

Regjeringens forslag undergraver Naturavtalen

Regjeringen har ikke fulgt opp målene i Naturavtalen i naturmeldingen/handlingsplanen for naturmangfold. Målsetningene og tiltakene regjeringen foreslår er vage og uforpliktende, og leverer derfor ikke den nye rammen vi trenger for å stanse naturkrisen.

Handlingsplanen endrer i liten grad dagens praksis, med stadig nye inngrep og nedbygging av natur. Dette har ført til at hele 2752 arter i Norge har høy og svært høy risiko for å dø ut. At Norge som presset igjennom en ambisiøs internasjonal Naturavtale basert på vitenskapelig anbefalinger, ikke ønsker å gi naturen mer plass i eget land, truer avtalens legitimitet. Det undergraver avtalen at Norge med verdens nest lengste kyst unnlater å sette konkrete mål for marint vern og at ambisjonene for å redusere nedbyggingen av natur og særlig verdifulle naturområder er uforpliktende og vage.

Sabima henviser komiteen til tre ferske rapporter, med svært presise analyser og løsninger som bør følges opp i Handlingsplanen.

- [Klimautvalget rapport](#) (særlig kapittel 6 og 19)
- [Holth og Winge og NINA utredning](#) om norsk oppfølging av mål 3 (vern) i Naturavtalen
- [Kampen om arealene – trilemmaet klima, natur og næringsliv](#) (særlig del 4 anbefalinger til myndighetene)

Vi har flere konkrete forslag til hvordan Stortinget kan forsterke mål og tiltak slik at det er mer i tråd med naturavtalen. Av plasshensyn er kun de viktigste inkludert. Nedenfor følger våre forslag til styrkede målformuleringer og relevante vesentlige virkemidler:

Mål 1

- *Redusere nedbyggingen med (80 prosent) av særlig viktige naturarealer innen 2030, og innen 2035 oppnå null netto tap av særlig viktig naturarealer, inkludert økosystemer med god økologisk tilstand.*
- *Gjøre 50 prosent av alle utbygginger arealnøytrale innen 2030 og sørge for at all utbygging i Norge er arealnøytral innen 2035.*
- *60 % av alle nye utbygginger og utbyggingsplaner skjer på grå areal innen 2030.*

Virkemidler:

- Raskt få på plass kart over særlig viktige naturarealer (slik definert i rundskriv T-2/16 og nasjonale forventninger til regional og kommunal arealplanlegging) og føre oversikt over utbygging i disse arealene.
- Raskt få på plass oversikt over all utbygging i norsk natur på økosystemnivå.
- Nødvendige ressurser til kommuner (post 60 Natursats) for å planvaske utbyggingsplaner i konflikt med særlige viktige naturområder.
- Endre plan- og bygningsloven slik at et juridisk krav om arealnøytralitet – null netto tap av naturmangfold i all utbygging – integreres.
- Endre naturmangfoldloven slik at det innen 2030 innføres byggeforbud knyttet til særlig viktige naturarealer, til den tid praktiseres det streng innsigelse knyttet til disse områdene.

Mål 2

- *Innen 2030 skal det være iverksatt restaurering av 30 prosent av forringede og ødelagte arealer i Norge.*
- *Prioritere og sette i gang restaurering av områder der kunnskap om restaureringsbehov er godt kartlagt, som kyst(vann) og vassdrag og myr og våtmark, samtidig som oversikt over forringede og ødelagt økosystemer bygges opp.*

Virkemidler:

- Innen 2026 klargjøre omfanget av arealer med forringede og ødelagte økosystemer
- Innen 2025 etablere nasjonal enhet med ansvar for å sikre at Norge når restaureringsmålet og at prosjektene med høyest økologisk potensial prioriteres.
- Tilslutte oss EUs restaureringslov/politikk.
- Tilstrekkelig finansiering for å nå restaureringsmålet
- Endre Plan og bygningsloven slik at arealmyndighet kan ekspropriere med restaurering som formål, og tilrettelegge for at restaurering bedre kan pålegges som rekkefølgebestemmelser i reguleringsplan.

Mål 3

- *Norge skal med nasjonalparker, naturreservater og marine verneområder ha bevart minst 30 prosent av Norges landareal og havareal innen 2030. Verneområdene skal sikre at alle nasjonale naturområder blir representativt og effektivt bevart gjennom mest mulig sammenhengende verneområder. Den eldste naturskogen, særlig verdifulle og sårbare områder (SVO) og Important Bird and Biodiversity Areas (IBA) skal prioriteres i dette arbeidet.*
- *Legge frem en plan i løpet av 2025 om hvordan målet om 30 prosent representativt og effektivt vern skal gjennomføres.*

Virkemidler:

- Naturskogen kartfestes og vernes og det settes av tilstrekkelig midler årlig for å nå 10 prosent skogvern gjennom frivillig vern innen 2030.
- Naturmangfoldloven endres slik at en kan verne større sammenhengende verneområder i tilknytting til eksisterende naturreservater i lavlandet.
- Miljødirektoratet og statsforvaltere styrkes for å kunne få på plass 30 prosent marint vern innen 2030, tråleforbud er grunnregel for alle områdene.
- Sikre midler til overvåking av vernetiltak som del av tiltaksovervåking hos Miljødirektoratet.
- Lovtekst (verneformål) for eksisterende marine nasjonalparker og marine verneområder revideres for å inkludere formål om ønsket effekt av vernet, slik at det er mulig å evaluere om vernetiltakene faktisk fungerer. Opprettelse av nye marine verneområder må derfor også ha verneformål som inkluderer effektmål som kan overvåkes gjennom tiltaksovervåking.
- Miljødirektoratet må legge til rette for at statsforvaltere kan gjennomføre adaptiv forvaltning av verneområder, slik at vernetiltak kan justeres for å oppnå ønsket effekt over tid

Mål 4

- *Gi alle arter med status som kritisk truet (CE), rettsvern som prioritert art (jmf. § 23 i Naturmangfoldloven).*

Virkemidler:

Lovfeste kravet i naturmangfoldloven § 5 som innebærer at alle arter med kritisk status i Rødlista får status som prioritert art.

Mål 5

- *Opprette tråle- og snurrevadforbud i forbindelse med alle marine nasjonalparker/verneområder.*
- *Opprette adaptive forvaltningsplaner med fiskeriforbud som kan justeres i tråd med tilstand i forbindelse med alle marine nasjonalparker/verneområder.*
- *Opprette to jaktfrie nasjonalparker i Norge, fortrinnsvis i områder med rovdyrbestander.*

Virkemidler

Finansiere tiltaksovervåking i alle marine verne områder, marine nasjonalparker og naturreservater.

Mål 6

- *Halvere introduksjon og etablering av fremmede skadelige arter i havet, langs kysten, i ferskvann og på land innen 2030.*
- *Innen 2028 ha etablert forbud mot import og omsetning av planter og planteprodukter, herunder med jordklump, med høy risiko for økosystemer i Norge.*

Virkemidler:

- Etablere oversikt over introduksjonsveier, spredning og etablering av skadelig fremmede arter.
- Tiltaksplanen mot fremmede arter styrkes.
- Etablere forbud mot import av planter og planteprodukter, herunder jordklump, med høy risiko for økosystemer i Norge opp mot EØS-lovgivning

Mål 8

- *Forankre Klimautvalgets UFF-rammeverk i all politikk. Dette innebærer å oppfylle forpliktelsene under klimaavtalen med EU for skog- og arealbrukssektoren (LULUCF) gjennom tiltak i Norge, innføre byggeforbud og tiltaksforbud for myr, gammelskog, alle kantsoner langs vassdrag med utgangspunkt i NVE 50års flomkart, og forby all tråling i områder det dette medføre utslipp fra karbonrik havbunn.*

Virkemidler:

- Byggeforbud på all myr i tråd med Miljødirektoratets forslag innen 2024.
- Bønder som mister jordbruksarealer til økt kantsone kompenseres.
- Finansierte tilskuddsordningen Natursats for at kommuner kan planvaske utbyggingsplaner i konflikt med NVEs 50års-flomkart.
- Kontroll av trålevirksomhet. Kun havbunnområder som er kartlagt som ikke karbonholdig tillates for bunntråling.

Mål 10

- *50 prosent av aktive akvakulturanlegg innen 2030 er utslippsfrie, og innen 2035 er alle aktive akvakulturanlegg utslippsfrie.*
- *Stans i flatehogst i den gjenværende naturskogen som ikke tidligere er flatehogd,*
- *10 % av dagens bestandsskogbruk lagt om til naturmangfoldvennlige driftsformer av fleralderskogbruk innen 2030*
- *10 prosent av dagens jordbruksområder settes av som innsekts- og naturvennlige innen 2030.*

Virkemidler:

- Akvakulturloven endres

- Bøndene kompenseres for å tilrettelegge for at 10 prosent av jordbruksområdene blir insekts- og naturvennlige

Vennlig hilsen
Einar Wilhelmsen
Generalsekretær